GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA, PASSIVA EN RESULTAATBEPALING

Algemeen
De grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn conform de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs (RJO). Op basis van de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs worden Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving toegepast (behoudens afwijkingen en aanvullingen in de Regeling voor de Jaarverslaggeving Onderwijs). De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Activa en passiva (met uitzondering van het groepsvermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

Voor zover noodzakelijk worden op de vorderingen voorzieningen getroffen voor verwachte oninbaarheid.

Vergelijking met voorgaand jaar
De grondslagen voor waardering van activa, passiva en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar.

Materiële vaste activa
De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of de vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. De afschrijvingen vinden lineair en naar tijdsgelang plaats op basis van de verwachte toekomstige gebruiksduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht.

Onderstaand worden de afschrijvingstermijnen per categorie weergegeven.
Tevens zijn de activeringsgrenzen vermeld.

Categorie	afschrijvings-termijn in maanden	afschrijvings-percentage per jaar	activerings-grens in €
Verbouwingen	180	6,6	500
Audiovisuele middelen	120	10	500
TV, camera etc.	60	20	500
ICT: computers en netwerkt	60	20	500
ICT: kantoormachines en telefooncentrale	120	10	500
Inventaris	60	20	500
Machines en installaties	120	10	500
Meubilair: setjes/kluisjes/schoolborden/gaderol	240	5	500
Meubilair: stoelen	120	10	500
Onderwijsleerpakket	96	12,5	-
Speel- en sportmaterialen	120	10	-
Spel- en ontwikkelingsmaterialen	120	10	-

De gebouwen en terreinen worden opgenomen indien sprake is van economisch eigendom. Hiervan is sprake in het geval van eigen investeringen of van doordecentralisatie van de huisvesting.
Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Behorende bij onze verklari d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTAN

Vlottende activa

Vorderingen
Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na de eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamoritseerde kostprijs.Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid dienen in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen
Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserve en bestemmingsreserves.

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Omschrijving	Doel	Beperkingen	EUR
- Algemene reserve privaat			1.009
- Financieel buffer	calamiteiten opvangen		400.000

De bestemmingsreserve 'financieel buffer' is gecreerd om mogelijke financiele calamiteiten op te vangen. De bestemmingsreserve BAPO is overgeheveld naar de algemene reserve.
(bestuursbesluit november 2016)

Voorzieningen

Algemeen
Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.
De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Wanneer de verwachting is dat een derde de verplichtingen vergoedt, en wanneer het waarschijnlijk is dat deze vergoeding zal worden ontvangen bij de afwikkeling van de verplichting, dan wordt deze vergoeding als een actief in de balans opgenomen.

Voorzieningen worden onderscheiden naar aard en doel.

Toevoegingen aan de voorzieningen vinden plaats door dotaties ten laste van de staat van baten en lasten. De onttrekkingen vinden rechtstreeks plaats ten laste van de betreffende voorziening.

Behorende bij onze verklari .d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Voorziening jubilea
De voorziening jubilea wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder meer rekening gehouden met verwachte salarisstijgingen en de blijfkans.

Voorziening spaarverlof
De voorziening spaarverlof is opgebouwd om de kosten te dekken van de vervanging van de huidige personeelsleden als ze in de toekomst spaarverlof opnemen.

Voorziening groot onderhoud
Voor uitgaven voor groot onderhoud van gebouwen wordt een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het groot onderhoud en de periode die telkens tussen de werkzaamheden voor groot onderhoud verloopt.

Voorziening verlieslatende contracten
De voorziening verlieslatende contracten is opgebouwd om de kosten van een huurcontract voor een extra lokaal te dekken. Voor het eind van de huurtermijn zal er enkele maanden geen gebruik meer van het lokaal worden gemaakt waardoor deze leeg staat.

Kortlopende schulden

De overlopende passiva betreffen de vooruitontvangen bedragen die aan opvolgende perioden worden toegerekend en/of nog te betalen bedragen, voor zover ze niet onder de andere kortlopende schulden zijn te plaatsen.
Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde.
Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.
Dit is meestal de nominale waarde.

Grondslagen Staat van Baten en lasten

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten en lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde waarderingsgrondslagen.

De baten en lasten toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het verslagjaar, zijn in acht genomen als zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Het resultaat van de staat van baten en lasten wordt toegevoegd aan de bestemde reserves die door het bestuur zijn bepaald.

Rijksbijdragen worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarop de toekenning betrekking heeft.

Overheidssubsidies
Exploitatiesubsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de Stichting de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Behorende bij onze verklari t.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTA

Personeelsbeloningen
Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Afschrijvingen op materiële vaste activa
Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen bij verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten
Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Grondslagen Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij de indirecte methode wordt het resultaat als basis genomen.
Dit overzicht geeft weer waaraan de in de verslagperiode beschikbaar gekomen gelden zijn besteed.

In samenhang met de balans en de staat van baten en lasten moet het kasstroomoverzicht bijdragen aan het inzicht in de financiering, de liquiditeit, de solvabiliteit en het vermogen van de instelling om geldstromen te genereren.

Behorende bij onze verklari d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans getoonde posten of het resultaat.

Behorende bij onze verklari
30 APR 2018
Astrium.
ONDERWIJSACCOUNTANTS

BALANS PER 31 DECEMBER 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS PER 31 DECEMBER 2016
(na verwerking resultaatbestemming)

		31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
1	**ACTIVA**				
1.1	**Vaste activa**				
1.1.2	Materiële vaste activa	801.618		825.375	
1.1.3	Financiële vaste activa	15.450		-	
	Totaal vaste activa		*817.068*		*825.375*
1.2	**Vlottende activa**				
1.2.2	Vorderingen	400.489		385.972	
1.2.4	Liquide middelen	2.233.376		1.688.841	
	Totaal vlottende activa		*2.633.865*		*2.074.813*
	TOTAAL ACTIVA		**3.450.933**		**2.900.188**
2	**PASSIVA**				
2.1	Eigen vermogen	1.853.401		1.706.960	
2.2	Voorzieningen	631.542		483.345	
2.4	Kortlopende schulden	965.990		709.883	
	TOTAAL PASSIVA		**3.450.933**		**2.900.188**

Behorende bij onze verklaring d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANT

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS 2016

		2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
3	**Baten**						
3.1	Rijksbijdragen OCW	6.632.007		6.296.812		6.542.202	
3.2	Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	14.105		4.000		29.626	
3.5	Overige baten	233.051		275.750		182.652	
	Totaal baten		6.879.163		6.576.562		6.754.480
4	**Lasten**						
4.1	Personeelslasten	5.273.581		5.134.068		5.268.026	
4.2	Afschrijvingen	196.290		205.116		179.822	
4.3	Huisvestingslasten	644.797		615.171		630.806	
4.4	Overige lasten	621.025		622.000		601.809	
	Totaal lasten		6.735.693		6.576.355		6.680.463
	Saldo baten en lasten		143.470		207		74.017
6.1	Financiële baten	5.269		10.000		9.483	
6.2	Financiële lasten	2.298		2.450		2.568	
	Saldo financiële baten en lasten		2.971		7.550		6.915
	Nettoresultaat		146.441		7.757		80.932

*(- is negatief)

Behorende bij onze verkla[illegible]d.
30 APR 2018
Astriun
ONDERWIJSACCOUNTA[illegible]

BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Statutaire regeling inzake bestemming resultaat

Er is statutair niets geregeld inzake de bestemming van het resultaat.

(Voorstel) Bestemming van het resultaat

		Resultaat 2017
		€
2.1.1	Algemene reserve (publiek)	152.031
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	-5.590
	Totaal resultaat	146.441

Behorende bij onze verkla[illegible] d.
30 APR 2018
Astriun
ONDERWIJSACCOUNTAN

KASSTROOMOVERZICHT 2017, VERGELIJKENDE CIJFERS 2016

	2017		2016	
	€	€	€	€
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten		143.470		74.017
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	196.290		179.822	
- Mutaties voorzieningen	148.197		22.417	
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Vorderingen	-14.517		151.456	
- Kortlopende schulden	256.107		6.925	
		586.077		360.620
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
Ontvangen interest	5.269		9.483	
Betaalde bankkosten	-2.298		-2.568	
		2.971		6.915
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		732.518		441.552
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	-172.532		-162.361	
Overige investeringen in financiële vaste activa	-15.450		-	
		-187.982		-162.361
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten		-187.982		-162.361
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Kasstroom uit overige balansmutaties				
Mutatie liquide middelen		544.536		279.191

Het verloop van de geldmiddelen is als volgt:

	2017		2016	
	€	€	€	€
Stand liquide middelen per 1-1	1.688.841		1.409.649	
Mutatie boekjaar liquide middelen	544.536		279.192	
Stand liquide middelen per 31-12		**2.233.377**		**1.688.841**

Behorende bij onze verkla d.d.
30 APR 2018
Astriur
ONDERWIJSACCOUNTA

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHEIDEN POSTEN VAN DE BALANS

1 Activa

1.1 Vaste Activa

		Aanschaf-prijs	Afschrij-vingen	Boek-waarde	Investe-ringen	Boekwaarde desinves-teringen	Afschrij-vingen	Aanschaf-prijs	Afschrij-vingen	Boek-waarde
1.1.2	Materiële vaste activa	1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017	2017	2017	2017	31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
		€	€	€	€	€	€	€	€	€
1.1.2.1	Gebouwen	136.739	72.119	64.619	-	-	11.557	136.739	83.676	53.062
1.1.2.3	Inventaris en apparatuur	2.018.453	1.506.972	511.481	134.626	-	113.329	2.153.079	1.620.301	532.778
1.1.2.4	Overige materiële vaste activa	879.993	630.719	249.274	37.907	-	71.403	917.900	702.122	215.778
	Totaal Materiële vaste activa	**3.035.185**	**2.209.810**	**825.375**	**172.533**	**-**	**196.290**	**3.207.718**	**2.406.100**	**801.618**

		Boek-waarde 1-1-2017	Investe-ringen 2017	Desinves-teringen 2017	Waarde-verandering 2017	Resultaat 2017	Boek-waarde 31-12-2017
1.1.3	**Financiële vaste activa**	€	€	€	€	€	€
1.1.3.8	Waarborgsommen	-	15.450	-	-	-	15.450
	Totaal Financiële vaste activa	**-**	**15.450**	**-**	**-**	**-**	**15.450**

1.2 Vlottende activa

		31-12-2017		31-12-2016	
1.2.2	**Vorderingen**	€	€	€	€
1.2.2.2	OCW	293.803		248.604	
1.2.2.3	Gemeenten	-		4.806	
	Subtotaal vorderingen		*293.803*		*253.410*
1.2.2.12	Vooruitbetaalde kosten	13.201		11.230	
1.2.2.15	Overige overlopende activa	93.485		121.331	
	Overlopende activa		*106.686*		*132.561*
	Totaal Vorderingen		**400.489**		**385.971**

Alle vorderingen genoemd onder 1.2.2 hebben een looptijd korter dan een jaar.

		31-12-2017		31-12-2016	
1.2.4	**Liquide middelen**	€	€	€	€
1.2.4.1	Kasmiddelen	2.684		1.734	
1.2.4.2	Tegoeden op bankrekeningen	2.230.693		1.687.107	
	Totaal liquide middelen		**2.233.377**		**1.688.841**

Behorende bij onze verklarin 1.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANT

2 Passiva

2.1 Eigen vermogen

		Stand per 01-01-2017	Resultaat 2017	Overige mutaties	Stand per 31-12-2017
		€	€	€	€
2.1.1	Groepsvermogen	1.706.960	146.441	-	1.853.401
	Totaal Eigen vermogen	**1.706.960**	**146.441**	**-**	**1.853.401**

2.1.1 Groepsvermogen

		Stand per 01-01-2017	Resultaat 2017	Overige mutaties	Stand per 31-12-2017
		€	€	€	€
2.1.1.1	Algemene reserve	1.300.361	152.031	-	1.452.392
2.1.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	400.000	-	-	400.000
2.1.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	6.599	-5.590	-	1.009
	Totaal Groepsvermogen	**1.706.960**	**146.441**	**-**	**1.853.401**

2.1.1.2 Bestemmingsreserves (publiek)

		Stand per 01-01-2017	Resultaat 2017	Overige mutaties	Stand per 31-12-2017
		€	€	€	€
2.1.1.2.9	Reserve financieel buffer	400.000	-	-	400.000
	Totaal bestemmingsreserves publiek	**400.000**	**-**	**-**	**400.000**

2.1.1.3 Bestemmingsreserves (privaat)

		Stand per 01-01-2017	Resultaat 2017	Overige mutaties	Stand per 31-12-2017
		€	€	€	€
2.1.1.3.1	Algemene reserve privaat	6.599	-5.590	-	1.009
	Totaal bestemmingsreserves privaat	**6.599**	**-5.590**	**-**	**1.009**

Behorende bij onze verklari d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANT

2.2	Voorzieningen	Stand per 01-01-2017	Dotatie 2017	Ontrekking 2017	Vrijval 2017	Rente mutatie*	Stand per 31-12-2017	Bedrag < 1 jaar	Bedrag 1 t/m 5 jaar
		€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1	Personele voorzieningen	106.301	7.667	1.790	-	-	112.178	19.793	86.508
2.2.3	Voorzieningen voor groot onderhoud	377.044	226.321	87.760	-	-	515.605	217.748	297.857
2.2.4	Overige voorzieningen	-	3.759	-	-	-	3.759	3.759	-
	Totaal Voorzieningen	**483.345**	**237.747**	**89.550**	**-**	**-**	**631.542**	**241.300**	**384.365**

* bij netto contante waarde

2.2.1	Personele voorzieningen	Stand per 01-01-2017	Dotatie 2017	Ontrekking 2017	Vrijval 2017	Rente mutatie*	Stand per 31-12-2017	Bedrag < 1 jaar	Bedrag > 1 jaar
		€	€	€	€	€	€	€	€
2.2.1.4	Jubileum-voorziening	98.694	7.667	1.790	-	-	104.571	19.793	78.901
2.2.1.7	Overige personele voorzieningen	7.607	-	-	-	-	7.607	-	7.607
	Totaal personele voorzieningen	**106.301**	**7.667**	**1.790**	**-**	**-**	**112.178**	**19.793**	**86.508**

* bij netto contante waarde

2.4	Kortlopende schulden	31-12-2017		31-12-2016	
		€	€	€	€
2.4.8	Crediteuren	113.305		173.028	
2.4.9	Belastingen en premies sociale verzekeringen	194.141		178.519	
2.4.10	Schulden terzake van pensioenen	62.807		51.350	
2.4.12	Overige kortlopende schulden	10.028		2.857	
	Subtotaal kortlopende schulden		*380.281*		*405.754*
2.4.14	Vooruit ontvangen subsidies OCW *	190.604		-	
2.4.15	Vooruit ontvangen investeringssubsidies	11.177		13.244	
2.4.16	Vooruit ontvangen bedragen	13.357		15.269	
2.4.17	Vakantiegeld en vakantiedagen	167.485		160.812	
2.4.19	Overige overlopende passiva	203.086		114.803	
	Overlopende passiva		*585.709*		*304.128*
	Totaal Kortlopende schulden		**965.990**		**709.882**

2.4.14.2 Dit betreft ontvangen subsidie inzake opvang vreemdelingen. Deze subsidie is ultimo 2017 nog niet geheel besteed en is derhalve als schuld op de balans opgenomen. Deze geiden zullen in het schooljaar 2018-2019 worden ingezet.

Behorende bij onze verklarii .d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTAN

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De volgende niet uit balans blijkende rechten worden hieronder toegelicht.

Vlg Nr.	Leverancier	Periode van	t/m	Looptijd	Bedrag per maand	Bedrag verslagjaar
				Mndn	€	€
1	Asito	1-1-2017	31-12-2020	48	7.363	92.566
2	Dyade vastgoed	1-1-2017	31-12-2019	36	680	25.782
3	Ricoh	1-2-2014	31-1-2018	48	2.137	25.647

Er zijn in 2017 geen spaarplannen ontvangen van medewerkers die in het kader van ouderenverlof hebben gekozen om hun uren te sparen (artikel 8a.8 Cao PO). In de jaarrekening 2017 is derhalve geen voorziening voor duurzame inzetbaarheid gevormd.
In 2018 zal wederom bepaald worden in hoeverre medewerkers hun duurzame inzetbaarheidsuren willen sparen voor ouderenverlof.

Behorende bij onze verklaring d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

VERANTWOORDING SUBSIDIES
Er zijn geen subsidies die toegelicht dienen te worden.

Behorende bij onze verklaring d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

TOELICHTING OP DE TE ONDERSCHEIDEN POSTEN VAN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

3 Baten

3.1	Rijksbijdragen	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
3.1.1.1	Rijksbijdrage OCW	6.165.570		6.064.890		6.096.001	
	Totaal Rijksbijdrage OCW		6.165.570		6.064.890		6.096.001
3.1.2.1.	Niet-geoormerkte subsidies OCW	243.182		53.719		188.233	
3.1.2.1.	Toerekening investeringssubsidies OCW	2.068		-		2.068	
	Totaal overige subsidies OCW		245.250		53.719		190.301
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen rijksbijdrage SWV		221.187		178.203		255.900
	Totaal Rijksbijdragen		**6.632.007**		**6.296.812**		**6.542.202**

3.2	Overheidsbijdragen en -subsidies overige overheden	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
3.2.2.2	Overige gemeentelijke en GR-bijdragen en - subsidies	14.105		4.000		29.626	
	Totaal Overige overheidsbijdragen en - subsidies overige overheden		14.105		4.000		29.626
	Totaal overige overheidsbijdragen en - subsidies overige overheden		**14.105**		**4.000**		**29.626**

3.5	Overige baten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
3.5.1	Verhuur	15.324		13.500		28.269	
3.5.2	Detachering personeel	98.739		84.500		96.271	
3.5.4	Sponsoring	449		-		520	
3.5.5	Ouderbijdragen	29		-		881	
3.5.6.2	Overige *	118.510		177.750		56.711	
	Totaal overige baten		**233.051**		**275.750**		**182.652**
	Totaal baten		**6.879.163**		**6.576.562**		**6.754.480**
	Uitsplitsing						
3.5.6.2	Vervangingspool	68.805		87.750		12.680	
	Cultuursubsidie	46.224		90.000		25.041	
	Overige	3.481				18.990	
			118.510		177.750		56.711

Behorende bij onze verklaring d.d.
30 APR 2018
Astriur
ONDERWIJSACCOUNTANTS

4.1	Personeelslasten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.1.1.1	Brutolonen en salarissen	3.927.844		4.696.837		3.786.074	
4.1.1.2.	Sociale lasten	509.461		-		482.388	
4.1.1.2.	Premies Participatiefonds	129.073		-		113.807	
4.1.1.2..	Premies Vervangingsfonds	164.910		-		200.580	
4.1.1.3	Pensioenpremies	539.001		-		436.540	
	Totaal lonen en salarissen		5.270.289		4.696.837		5.019.389
4.1.2.1	Dotaties personele voorzieningen	7.667		15.000		10.413	
4.1.2.2	Personeel niet in loondienst	30.408		-		33.322	
4.1.2.3	Overig	55.749		48.250		67.200	
	(Na)scholing en cursussen	52.206		50.000		53.096	
	Payroll kosten	218.900		188.963		415.766	
	Bedrijfsgezondheidsdienst	15.315		13.000		15.222	
	Totaal overige personele lasten		380.245		315.213		595.019
4.1.3.2	Uitkeringen van het Vervangingsfonds	305.884		-122.017		280.947	
4.1.3.3	Overige uitkeringen	71.069		-		65.435	
	Af: Uitkeringen		376.953		-122.017		346.382
	Totaal personele lasten		**5.273.581**		**5.134.067**		**5.268.026**

Gemiddeld aantal werknemers
Gedurende het jaar 2017 waren gemiddeld 78 werknemers in dienst op basis van een volledig dienstverband (2016:78).
Hiervan zijn er 0 werkzaam in het buitenland in 2017 (2016: 0).

Het gemiddeld aantal werknemers bedraagt 107 in 2017 (2016: 116).

4.2	Afschrijvingen	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.2.2.1	Gebouwen en terreinen	11.558		11.596		11.231	
4.2.2.2	Inventaris en apparatuur	113.329		113.402		96.513	
4.2.2.3	Leermiddelen en Overige materiële vaste activa	71.403		80.118		72.078	
	Totaal afschrijvingen		**196.290**		**205.116**		**179.822**

Behorende bij onze verkla[illegible] d.d.
30 APR 2018
Astriur
ONDERWIJSACCOUNTAN

4.3	Huisvestingslasten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.3.1	Huur	27.186		17.500		21.852	
4.3.3	Klein onderhoud en exploitatie	92.465		68.250		73.036	
4.3.4	Energie en water	96.622		115.500		117.827	
4.3.5	Schoonmaakkosten	147.610		177.000		173.258	
4.3.6	Heffingen	26.280		24.100		23.792	
4.3.7	Dotatie onderhoudsvoorziening	226.321		186.321		186.321	
4.3.8.1	Tuinonderhoud	17.313		17.450		24.157	
4.3.8.2	Bewaking/beveiliging	11.000		9.050		10.563	
	Totaal huisvestingslasten		**644.797**		**615.171**		**630.806**

4.4	Overige lasten	2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1.1	Administratie en beheer	112.734		94.700		94.795	
4.4.1.3	Telefoon- en portokosten	11.490		12.150		13.405	
4.4.1.4	Kantoorartikelen	5.201		5.300		5.567	
	Totaal administratie- en beheerslasten		129.425		112.150		113.767
4.4.2.1	Inventaris, apparatuur en leermiddelen	243.013		221.200		217.615	
4.4.2.2	Bibliotheek/mediatheek	1.340		1.500		1.096	
	Totaal inventaris, apparatuur en leermiddelen		244.353		222.700		218.711
4.4.3.1	Dotatie overige voorzieningen	3.759		-		-	
	Totaal overige voorzieningen		3.759		-		-
4.4.4.1	Wervingskosten	3.956		1.500		2.823	
4.4.4.2	Representatiekosten	7.238		8.750		8.899	
4.4.4.5	Buitenschoolse activiteiten	9.412		7.000		8.552	
4.4.4.7	Contributies	12.158		12.150		12.518	
4.4.4.8	Abonnementen	13.590		12.850		13.227	
4.4.4.9	Medezeggenschapsraad	939		1.900		1.273	
4.4.4.10	Verzekeringen	9.074		8.500		8.456	
4.4.4.11	Overige	63.157		59.150		103.500	
4.4.4.12	Reproductiekosten en drukwerk	60.000		55.850		57.325	
4.4.4.13	Toetsen en testen	10.561		13.500		12.731	
4.4.4.14	Culturele vorming	53.403		106.000		40.027	
	Totaal overige		243.488		287.150		269.331
	Totaal overige lasten		**621.025**		**622.000**		**601.809**

Behorende bij onze verklaring d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTA

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria (reeds onderdeel van 4.4.1.1) ten laste van het resultaat gebracht:

		2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
4.4.1.1.1	Controle van de jaarrekening	8.507		6.500		8.333	
4.4.1.1.2	Andere controlewerkzaamheden	1.210		-		-	
			9.717		6.500		8.333

Bovenstaande honoraria betreffen uitsluitend de werkzaamheden die bij de Stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties). De kosten voor de controle zijn inclusief bekostiging en omzetbelasting.

	Totaal Lasten		**6.735.693**		**6.576.354**		**6.680.463**

6 Financiële baten en lasten

6.1 Financiële baten

		2017		Begroot 2017		2016	
		€	€	€	€	€	€
6.1.1	Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	5.269		10.000		9.483	
6.2.1	Rentelasten en soortgelijke lasten	2.298		2.450		2.568	
	Saldo fiancïële baten en lasten		**2.971**		**7.550**		**6.915**

Behorende bij onze verklaring d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANT

VERBONDEN PARTIJEN

Statutaire naam	Juridische vorm 2017	Statutaire zetel	Code activi-teiten
Stichting Passend Onderwijs Brabantse Wal	Stichting	Bergen op Zoom	4
Samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Oosterschelderegio	Vereniging	Goes	4

Code activiteiten: 1. contractonderwijs, 2. contractonderzoek, 3. onroerende zaken, 4. overige

Behorende bij onze verklarin d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTA

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMI PUBLIEKE SECTOR

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) in werking getreden. De WNT schrijft voor dat de beloning van topfunctionarissen verantwoord dient te worden in de jaarrekening, ook als de beloning beneden de norm blijft. Voor overige functionarissen geldt publicatieplicht alleen als de norm overschreden wordt.

Indeling en bezoldigingsklasse

De indeling van de rechtspersonen of instellingen over de bezoldigingsklassen gebeurt op basis van drie generieke instellingscriteria te weten:
(a) de gemiddelde totale baten per kalenderjaar
(b) het gemiddelde aantal leerlingen, deelnemers of studenten, en
(c) het gewogen aantal onderwijssoorten of -sectoren.
Deze instellingscriteria bieden een weergave van de zwaarte van de functie van de topfunctionaris gebaseerd op functiewaarderingsverhoudingen. Gezamenlijk geven de criteria een indicatie van de complexiteit van de betreffende bestuursfunctie.

Voor ieder criterium wordt een schaal gehanteerd. Uit de score op die schaal volgt een aantal complexiteitspunten. Het totaal van deze complexiteitspunten bepaalt in welke bezoldigingsklasse de rechtspersoon of instelling valt en welk bezoldigingsmaximum daarmee van toepassing is op de topfunctionaris(sen). Voor de bepaling van de complexiteitspunten verwijzen wij naar de Regeling bezoldiging topfunctionarissen OCW-sectoren.

Complexiteitspunten

	2017
Gemiddelde totale baten	4
Gemiddeld aantal leerlingen, deelnemers of studenten	1
Gewogen aantal onderwijssoorten of sectoren	1
Totaal aantal complexiteitspunten	**6**
Bezoldigingsklasse	**B**
Bezoldigingsmaximum	**€ 118.000**

Afwijkende bezoldiging

Er is geen afwijkende bezoldiging van toepassing voor het verslagjaar 2017.

Behorende bij onze verklaring d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANT

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Leidinggevend topfunctionaris met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling en gewezen topfunctionaris

De volgende leidinggevend topfunctionarissen met dienstbetrekking of zonder dienstbetrekking vanaf 13e maand van de functievervulling en gewezen topfunctionarissen

Dienstbetrekking in 2017	
Aanhef	De heer
Voorletters	L.L.M.
Tussenvoegsel	
Achternaam	Soffers
Functie(s)	Directeur
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja
Aanvang functie in verslagjaar	01-01
Afloop functie in verslagjaar	31-12
Taakomvang (fte)	1,00
Gewezen topfunctionaris	Nee

Bezoldiging 2017	
Beloning	100.767
Belastbare onkostenvergoeding	-
Beloning betaalbaar op termijn	16.190
Subtotaal bezoldiging	116.957
Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging	-
Totale bezoldiging	116.957
Afwijkend WNT-maximum	
Individueel WNT-maximum	118.000
Motivering overschrijding bezoldigings-norm	
Toelichting overschrijding bezoldigingsnorm	

Gegevens 2016	
Aanvang functie voorgaand verslagjaar	01-01
Afloop functie voorgaand verslagjaar	31-12
taak omvang voorgaand verslagjaar (fte)	1,00
Beloning in voorgaand verslagjaar	100.139
Belastbare onkostenvergoeding in voorgaand verslagjaar	-
Beloning betaalbaar op termijn in voorgaand verslagjaar	13.872
Totale bezoldiging in voorgaand verslagjaar	114.011

Niet van toepassing, er zijn geen leidinggevend topfunctionarissen zonder dienstbetrekking maand 1- 12 van de functievervulling.

Behorende bij onze verklari .d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTAN

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Toezichthoudend topfunctionaris

De volgende toezichthoudend topfunctionarissen zijn in de tabel hieronder opgenomen.

Dienstbetrekking 2017						
(Fictieve) dienstbetrekking	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Aanhef	De heer	De heer	De heer	De heer	De heer	De heer
Voorletters	A.P.M.	J.	LW.	J.F.L.C.M.	L.C.J.	W.L
Tussenvoegsel						
Achternaam	Wevers	Meulmeester	Hollemans	Plasmans	Dingemanse	Peski
Functiecategorie	Voorzitter	Lid	Lid	Lid	Lid	Lid
Aanvang functie in verslagjaar	01-01	01-01	01-01	01-01	01-01	01-01
Afloop functie in verslagjaar	31-12	14-11	20-06	14-11	31-12	31-12
Bezoldiging 2017						
Beloning	3.500	3.000	1.778	2.875	3.000	1.500
Belastbare onkostenvergoeding	0	0	0	0	0	0
Beloning betaalbaar op termijn	0	0	0	0	0	0
Subtotaal bezoldiging	3.500	3.000	1.778	2.875	3.000	1.500
Onverschuldigd betaald bedrag bezoldiging	-	-	-	-	-	-
Totale bezoldiging	3.500	3.000	1.778	2.875	3.000	1.500
Afwijkend WNT-maximum						
Individueel WNT-maximum	17.700	10.345	5.528	10.345	11.800	11.800
Motivering overschrijding bezoldigingsnorm						
Toelichting overschrijding bezoldigingsnorm						
Gegevens 2016						
Aanvang functie voorgaand verslagjaar	01-01	01-01	01-01	01-01	01-06	01-06
Afloop functie voorgaand verslagjaar	31-12	31-12	31-12	31-12	31-12	31-12
Beloning in voorgaand verslagjaar	3.500	3.000	3.000	3.000	3.000	1.750
Belastbare onkostenvergoeding in voorgaand verslagjaar						
Beloning betaalbaar op termijn in voorgaand verslagjaar						
Totale bezoldiging in voorgaand verslagjaar	3.500	3.000	3.000	3.000	3.000	1.750

Niet-topfunctionarissen boven de norm

Niet van toepassing, er zijn geen niet-topfunctionarissen boven de norm.

Behorende bij onze verklaring d.d.
30 APR 2018
Astrium
ONDERWIJSACCOUNTANTS

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: aan het intern toezichthoudend orgaan van Stichting Samen Onderwijs Maken

A. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Samen Onderwijs Maken (SOM) te Bergen op Zoom gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarrapport opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Samen Onderwijs Maken op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:
(1) de balans per 31 december 2017;
(2) de staat van baten en lasten over 2017; en
(3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Samen Onderwijs Maken, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

WNT: WET NORMERING BEZOLDIGING TOPFUNCTIONARISSEN PUBLIEKE EN SEMIPUBLIEKE SECTOR

Niet-topfunctionarissen boven de norm

Niet van toepassing, er zijn geen niet-topfunctionarissen boven de norm.

Behorende bij onze verk[illegible]g d.d.
30 APR 20
Astriu
ONDERWIJSACCOUN[illegible]

B. Verklaring over de in het jaarrapport opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarrapport andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en het intern toezichthoudend orgaan voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs.
Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen.

In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

Het intern toezichthoudend orgaan is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controle-werkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Zoetermeer, 30 april 2018
Astrium Onderwijsaccountants B.V.

Was getekend
Drs. N.E. Lansbergen RA EMITA RE

Bijlage bij de controleverklaring

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het intern toezichthoudend orgaan onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing